

Programy české politické reprezentace v druhé polovině 19. století až do roku 1918.

The Programs of the Czech political representation in the second half of 19th century until 1918.

Resumé:

Tato rigorózní práce se v rámci svého rozsahu snaží podat základní přehled dějin českého politického hnutí od druhé poloviny 19. století až do roku 1918, a to zejména z hlediska programových prohlášení české politické reprezentace. Cílem práce bylo poskytnout základní přehled o vývoji českého politického stranictví, zachytit okolnosti a vývoj jednotlivých politických stran a zvláště jejich programů, vizí a politických formulací od roku 1861 do 1918. Práce sleduje možnosti naplnění těchto programů i důvody jejich nenaplnění. Prostor je věnován i konkrétním osobám, které měly rozhodný vliv na ideové formulace těchto programů a byly vůdčími osobnostmi dobové politické reprezentace. Z hlediska právní historie je důraz kladen především na české historické státní právo a přirozenoprávní teorie, tak jak se tato jednotlivá práva či právní teorie v českých politických programech objevovala, zdůvodňovala a později kombinovala, jaké to přinášelo výhody i naopak problémy a komplikace. České historické státní právo se táhne jako červená nit všemi politickými programy uvedeného období. Nejprve jako šlechtický program, poté pod Palackého vlivem jako společný program aristokraticko měšťanské politické reprezentace, až jako součást programu moderních zájmových politických stran. Jak se české historické státní právo nedařilo v rámci mocnárství a později dualistického Rakousko-Uherska prosadit, vzrůstaly snahy a pokusy o jeho předefinování, aby se z něho nestal pouze zpozdilý nástroj konzervativních politických kruhů. Někteří čeští politikové se za dané politické situace obávali naprosté bezvýchodnosti a izolace v případě další podpory historického práva a raději tento argument opouštěli, přičemž sahalí při svých programových formulacích k právu přirozenému jako novému předpokladu obnovení české státnosti, aby se později k historickému právu coby elementárnímu základu české státnosti vraceli. Toto sebou neslo logicky štěpení dosud jednotné všennárodní české politické reprezentace. Koncepce trvání na českém historickém státním právu však nikdy v celém uvedeném období nebyla českou politickou reprezentací zcela opuštěna, spíše docházelo k jeho určité modifikaci. Program založený alespoň z části na českém historickém státním právu do konce 1. světové války přijaly do svého programu téměř všechny české politické strany fungující již na bázi zájmového sdružování. Několik odstavců je také věnováno česko-německému politickému soupeření, které přispívalo k formulaci českých politických programů jako dobový faktor. Práce končí vyvrcholením českých politických programů ve vzniku samostatného československého státu coby průsečíku zájmů a programů všech významnějších českých politických stran – českých politických reprezentací - uvedeného období.